

BOUWEN 3.0

JAARVERSLAG 2018

DURA VERMEER

Waarmaken van ambities

JAARVERSLAG 2018

INHOUD

3	Voorwoord van de voorzitter van de Raad van Bestuur
4	Kerncijfers
5	Dura Vermeer in het kort
6	Organogram
8	Bestuur Dura Vermeer Groep NV
10	Verslag van de Raad van Bestuur
19	JAARREKENING
20	Geconsolideerde balans
21	Geconsolideerde winst- en verliesrekening
22	Geconsolideerd kasstroomoverzicht
23	Geconsolideerd overzicht totaalresultaat
25	TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING
36	Toelichting op de geconsolideerde balans
45	Toelichting op geconsolideerde winst- en verliesrekening
48	Enkelvoudige balans
49	Enkelvoudige winst- en verliesrekening
50	Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening
51	Toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening
55	OVERIGE GEGEVENS
56	WINSTBESTEMMING

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Net als in voorgaand jaar groeide de bouwproductie in Nederland harder dan de Nederlandse economie. De groei van de bouwproductie komt in 2018 uit op 6,5%. Investerings in woningbouw vormen het fundament onder de groei. Ook de infrastructuur en utiliteitsbouw lieten in 2018 een forse groei zien. Deze groei in de bouw werd geremd door een tekort aan arbeid en materialen en daarmee gepaard gaande stijgende inkooprijzen en vertragingen in het bouwproces. Naast de instroom van personeel is innovatie nodig voor een toekomstbestendige bouwsector. Door de inzet van slimme technologie, nieuwe producten en nieuwe werkwijzen kan de productiviteit en het rendement omhoog.

De groei van het marktvolume leidde ertoe dat Dura Vermeer selectiever kon inschrijven op projecten. Het hanteren van een selectief beleid in combinatie met een scherpe focus op het verbeteren van het werkenresultaat heeft geresulteerd in een positieve ontwikkeling van de marge. Mede door de gunstige economische omstandigheden zag Dura Vermeer in 2018 de bedrijfsopbrengsten stijgen naar ruim € 1,3 miljard, het nettoresultaat toenemen tot € 26,1 miljoen en de orderportefeuille de grens van € 2,0 miljard passeren.

Ons strategisch plan 2015-2018 richtte zich op herstel en continuïteit in reactie op de moeilijke marktomstandigheden van voor 2015. Naast het nemen van effectieve maatregelen hebben we in deze periode een transformatieproces ingezet om Dura Vermeer klaar te maken voor de markt van morgen. Basisvoorwaarde is en blijft 'We werken veilig of we werken niet.' Ook in 2018 heeft Dura Vermeer om die reden volop geïnvesteerd in veiligheid en gewerkt aan een verdere cultuuromslag om veiligheid op de eerste plaats te houden, bij medewerkers, klanten, opdrachtgevers en partners.

Voor de strategieperiode 2019-2021 hebben we vier strategische prioriteiten benoemd, te weten:

1. vergroten focus op klant en markt;
2. versterken organisatie;
3. digitalisering, duurzaamheid en innovatie en
4. verbeteren financieel resultaat.

De komende strategieperiode gebruiken we om te versnellen en om meer te investeren in deze vier strategische prioriteiten. We koersen op een substantiële groei van het bedrijfsresultaat, verdere versterking van onze positie als aantrekkelijke werkgever en op een leidende rol in digitalisering, duurzaamheid en innovatie. Dit alles met onze kernwaarden veiligheid, kwaliteit en betrouwbaarheid als uitgangspunt.

We kijken met vertrouwen vooruit en verwachten in 2019 dat alle drie de segmenten, woningbouw, utiliteitsbouw en infrastructuur, een lichte groei laten zien. We zien dat, hoewel projecten steeds vaker complexer worden en ons voor grote uitdagingen stellen, we als Dura Vermeer steeds weer in staat blijken om oplossingen te bedenken die bij de opgave passen. Wij danken iedereen die hieraan heeft bijgedragen met zijn of haar expertise, creativiteit en vakmanschap. Daarnaast danken wij onze opdrachtgevers en partners voor hun vertrouwen.

Rotterdam, 19 maart 2019

Job Dura
Voorzitter Raad van Bestuur
Dura Vermeer Groep NV

KERNCIJFERS

Bedragen in miljoenen euro's	2018	2017	2016	2015	2014
Bedrijfsopbrengsten en werkvoorraad					
Bedrijfsopbrengsten	1.337	1.183	1.145	1.052	1.004
Werkvoorraad *	2.205	1.846	1.631	1.466	1.358
Resultaat en vermogen					
Bedrijfsresultaat inclusief resultaat deelnemingen vóór afschrijvingen en incidentele baten en lasten (EBITDA)	44,6	33,7	25,1	16,8	10,4
Resultaat inclusief resultaat deelnemingen, vóór interest, belastingen en incidentele baten en lasten (EBIT)	35,1	23,1	14,7	7,2	0,8
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening inclusief resultaat deelnemingen na belastingen	26,1	17,1	11,6	5,7	1,1
Incidentele baten en lasten na belastingen	-	-	-2,5	-2,1	-8,6
Nettoresultaat	26,1	17,1	9,1	3,6	-7,5
Afschrijvingen materiële vaste activa	9,2	10,4	10,1	9,6	8,6
Afschrijvingen immateriële vaste activa	0,3	0,2	0,2	-	2,8
Netto-investeringen	4,8	9,0	12,6	6,0	6,0
Netto financieringspositie **	80,9	45,9	40,1	49,6	41,3
Eigen vermogen	149,9	128,9	114,5	105,3	101,7
Totaal vermogen	482,6	409,9	406,3	388,1	429,3
Ratio's					
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening inclusief resultaat deelnemingen na belastingen als percentage van de bedrijfsopbrengsten	1,95%	1,44%	1,01%	0,53%	0,11%
Nettoresultaat na belastingen als percentage van het gemiddeld eigen vermogen	18,7%	14,1%	8,3%	3,5%	-6,5%
Current ratio	1,23	1,16	1,10	1,07	1,05
Solvabiliteit op basis van eigen vermogen	31,0%	31,4%	28,2%	27,1%	23,7%
Personeelsbezetting					
Gemiddeld aantal werknemers	2.573	2.515	2.423	2.398	2.393

* Werkvoorraad betreft het nog niet uitgevoerde deel van de opdrachtwaarden van de projecten die op balansdatum in uitvoering zijn, verhoogd met nieuwe werken waarvan de doorgang met een grote mate van zekerheid vaststaat.

** Liquide middelen minus rentedragende schulden.

DURA VERMEER IN HET KORT

Dura Vermeer is een landelijk opererend bouwconcern. Met een omzet van ruim € 1,3 miljard en circa 2.750 medewerkers behoort Dura Vermeer tot de top van de Nederlandse bouwmarkt. Met meer dan twintig zelfstandige werkmaatschappijen combineren we een stevige regionale verankering met de kennis, kracht en middelen van een landelijk opererend bedrijf. Wij zijn actief in de marktsegmenten woningbouw, utiliteitsbouw en (rail-)infrastructuur. Onze kernactiviteiten omvatten ontwikkeling en realisatie en onderhoud en renovatie van bouw- en infrastructurele projecten. Onze ambitie is een plek in de top drie van vernieuwers en meest succesvolle bedrijven in de bouwbranche.

DURA VERMEER GROEP NV

BESTUUR EN TOEZICHT DURA VERMEER GROEP NV

Raad van Commissarissen

ing. D. van Well, voorzitter
M.W. van Sluis RA, vice-voorzitter (tot april 2018)
B. Vree, vice-voorzitter (vanaf april 2018)
Ir. M.E. van Lier Lels (vanaf mei 2018)
J.M.A. van der Lof MBA
drs. P.S. Overmars

Raad van Bestuur

drs. J. Dura MRE, voorzitter
L.H. Barg RA, CFO
ir. R.P.C. Dielwart
ir. T. Winter

Concernstafdirectie

J.T. Aalbers, ICT
drs. A.A. Boot, Human Resources
G.B. Metselaar, Corporate Communicatie
mr. T.H. Wilmink, Juridische Zaken
drs. H.G. Wisman RA, Financiën

Divisiedirectie Bouw en Vastgoed

ir. R.P.C. Dielwart, voorzitter
M.A. ter Hark RA
ing. A. Köster
drs. P.C.M. Krop MRE MRICS

Divisiedirectie Infra

ir. T. Winter, voorzitter
drs. J. Dijkstra RA

Directie Techniek & Innovatie

drs. H.G. Wisman RA

Directie Facilitaire Bedrijven

L.H. Barg RA

(situatie per 19 maart 2019)

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Graag bieden wij u hierbij de jaarstukken met daarin opgenomen de jaarrekening over het boekjaar 2018 van Dura Vermeer Groep NV aan.

Algemeen

De productie van de bouwsector is voor het vierde jaar op rij sterk gestegen. De groei kwam uit op 6,5%. Concreet betekent dit een stijging van de reële productie van € 4 miljard naar een niveau van € 70 miljard. Hiermee is het productieverlies dat tijdens de crisis was ontstaan volledig ingelopen. De groei was in 2018 evenwichtig verdeeld over de verschillende sectoren binnen de bouw. Dura Vermeer ziet vorengaande terug in een groei van de bedrijfsopbrengsten met 13%, een beduidend hoger nettoresultaat (+52%) en een flinke toename van de orderportefeuille (+20%).

Bouw en Vastgoed

De Divisie Bouw en Vastgoed zag in het verslagjaar haar bedrijfsopbrengsten en resultaat fors stijgen. De woningbouwactiviteiten en in het bijzonder het aandeel projectontwikkeling hebben de grootste (resultaat-)bijdrage hieraan geleverd. De utiliteitsbouwactiviteiten lieten tevens een verdere groei in omzet en resultaat zien. De onderhouds- en renovatieactiviteiten hebben een minder grote groei laten zien en voldeden qua resultaat niet aan de verwachtingen.

Nieuwbouw

De Divisie Bouw en Vastgoed heeft in 2018 goed kunnen profiteren van de marktomstandigheden voor zowel woningbouw als utiliteitsbouw. Ondanks de goede resultaten zijn de marktomstandigheden in de woningbouw complex. Voor ons, maar ook voor onze klanten, hebben het tekort aan en daarmee de stijgende prijzen van onderaannemers/leveranciers en materiaal en arbeid een grote impact. Het is een grote uitdaging om woningen te bouwen binnen het daarvoor beschikbare budget. Voor onze eigen ontwikkelactiviteiten zorgt de grote vraag naar woningen daarnaast voor toenemende concurrentie bij het verwerven van goede ontwikkellocaties die schaarser worden. Met name in binnenstedelijke gebieden zijn de grondprijzen gestegen, wat wordt doorberekend in de koopprijzen van woningen. De vraag rijst hoe lang kopers nog bereid zijn hogere prijzen te betalen, dan wel de mogelijkheid hebben om deze duurdere woning te financieren.

Dura Vermeer leverde in 2018 3.737 woningen op, ten opzichte van 2.257 woningen in 2017. Het aantal verkochte woningen uit eigen ontwikkelactiviteiten

daalde met 6,5 % van 1.183 woningen in 2017 tot 1.106 woningen in 2018. De gemiddelde vrij-op-naam-prijs van een Dura Vermeer woning steeg van € 325.000 in 2017 tot € 360.000 in 2018.

De economische groei vertaalt zich in een hoger investeringsvolume in nieuwe utiliteitsgebouwen. Dit gaat tevens gepaard met stijgende prijzen en risico's en daarmee de vraag van klanten naar een bouwer die ontwerp en uitvoering tegen een vooraf afgesproken prijs kan aanbieden, een Design & Build contract. Het jaar 2018 werd gekenmerkt door een aantal aansprekende projecten in uitvoering zoals het AFAS Experience Center, het Unilever Global Foods Innovation Center en de nieuwbouw voor het Europees Geneesmiddelen Agentschap.

Daarnaast hebben we in 2018 het nieuwe kantoor van de Rabobank in Gouda en het Noordgebouw in Utrecht opgeleverd. In 2018 werd verder de opdracht gewonnen om een nieuw kantoor te ontwikkelen en realiseren voor chemiebedrijf Dupont op het Bio Science Park in Leiden.

In commercieel vastgoed realiseerde Dura Vermeer 150.113 m² kantoor-, winkel- en bedrijfsruimte in vergelijking met 140.023 m² in 2017. Hiervan kwam 28.808 m² uit eigen ontwikkelactiviteiten ten opzichte van 11.250 m² in 2017. Dura Vermeer had in 2018 een vergelijkbaar aantal utiliteitsbouwprojecten in uitvoering als in 2017.

Onderhoud en renovatie

In de markt voor onderhoud en renovatie is de urgentie om te verduurzamen groot. Voorheen lag de focus vooral op het betaalbaar houden van de huurwoning na renovatie. Onder invloed van het Akkoord van Parijs, inmiddels vertaald naar een (ontwerp) klimaatakkoord voor Nederland, is een duidelijke verschuiving zichtbaar. Een transformatie van ruim 7 miljoen huizen en 1 miljoen gebouwen, tot goed geïsoleerde woningen en gebouwen, die met duurzame warmte worden verwarmd en waarin schone elektriciteit wordt gebruikt. Woningcorporaties zijn zoekende naar de beste manier om dat te doen. Ook voor Dura Vermeer is dit nog een zoektocht, waarbij wij de overtuiging hebben dat we ons hebben ontwikkeld tot een kundige partij door de uitvoering van een breed scala aan renovatie-projecten in samenwerking met strategische partners en innovatieve start-ups. Waar de woning-corporaties de druk voelen om te verduurzamen, is dit nu nog minder het geval bij eigenaren van utiliteitsgebouwen. De duurzaamheidsambitie voor kantoorgebouwen is gericht op het realiseren van een energielabel C uiterlijk op 1 januari 2023. Beleggers en eigenaren die de renovatie van hun bezit wel koppelen aan een verduurzamingsopgave pakken dit daarentegen direct grondig aan.

Transformatie van vastgoed

In Nederland staan een tal van kantoren, winkels en maatschappelijk vastgoed leeg. De leegstand in combinatie met de grote behoefte aan woonruimte heeft geleid tot een impuls van de transformatiemarkt. Dura Vermeer heeft in 2018 een aantal opdrachten verworven om transformaties uit te voeren, maar ook eigen vastgoedposities ingenomen om transformaties in de komende jaren te realiseren.

Infrastructuur

Ondanks sterke concurrentie kan de Divisie Infra terugkijken op een goed jaar. Naast een sterke verbetering van de veiligheidsperformance - trede 4 op de Veiligheidsladder voor de hele divisie Infra - zag de divisie zowel haar resultaat als de bedrijfsopbrengsten aanzienlijk verbeteren. Tegelijk met het succesvol verwerven van nieuwe grote projecten voor onder meer Rijkswaterstaat, provincies en spoorbeheerder ProRail had de Divisie Infra in het verslagjaar vele projecten in uitvoering.

Landelijke projecten

De markt voor grote infrastructurele projecten is al een tijdje op dreef met voldoende werkaanbod tot gevolg. Dit geldt zeker voor de segmenten mobiliteit, water en energie waarin Dura Vermeer actief is. In de markt voor mobiliteit is een duidelijke verschuiving van nieuwbouw naar renovatie zichtbaar. Veel bestaande infrastructuur en kunstwerken zijn toe aan vervanging en verbetering.

In de energiemarkt is sprake van een toenemende vraag vanuit de windsector, met name ten aanzien van de (onder-)bouw van hoogspanningskabels en windmolens. Het marktsegment waterbeschermings-programma begint nu echt los te komen.

In 2018 was de Divisie Infra succesvol met het verwerven van onder meer de verlengde A16, de nieuwe rijksweg tussen de A13 en de A16 ter hoogte van Rotterdam, de onderbouw van het Theemswegtracé in de Botlek en de ombouw en vernieuwing van de spooromgeving in Geldermalsen. Voorlopige gunningen werden verkregen (en begin 2019 definitief gegund) ter zake het uitvoeren van het hoogwaterbeschermings-programma Wolferen-Sprok en de aanpassing van de Vechtdalverbinding in de provincie Overijssel. Punt van aandacht blijven de hoge tenderkosten voor dit soort projecten alsmede de risico's die vaak nog niet in verhouding staan tot het rendement. Dura Vermeer pleit al langer voor een andere wijze van tenderen en de mogelijkheid voor hogere risico-opslagen. Hierover zijn we als sector in overleg met de grote opdrachtgevers, waaronder Rijkswaterstaat.

In het verslagjaar integreerde de Divisie Infra een deel van de ontwerpexpertise van Advin - het in 2018 verkochte advies- en ingenieursbureau - met die van haar eigen ontwerpafdeling. De visie achter deze integratie is dat uitvragen van grote landelijke projecten een meer multidisciplinair en integraal karakter krijgen waarbij de opdrachtnemer verantwoordelijk is voor zowel ontwerp, als realisatie, als beheer en onderhoud. Met deze integratie staat de Divisie Infra goed gesteld voor de toekomst.

Regionale projecten

De verwachting dat in 2018 de markt voor regionale projecten flink zou opleven, is uitgebleven. Het volume aan projecten dat gerelateerd is aan onderhoud van wegen bleef, ondanks de verwachte inhaalslag die in dat marktsegment moet worden gemaakt, achter. Positief is dat een aantal gemeenten meer echt EMVI-gedreven uitvragen doen in plaats van uitsluitend te selecteren op prijs. Thema's als innovatieve oplossingen, duurzaamheid, veiligheid en omgevingsmanagement zijn mogelijkheden waarop wij ons willen en kunnen onderscheiden. De grote vraag naar woningen heeft wel het verwachte positieve effect gehad op de woningbouw-gerelateerde infrastructuur. Daarnaast hebben de goede economische omstandigheden geleid tot nieuw werkaanbod van private partijen. Deze werkzaamheden omvatten grond-, asfalt- en betonwerkzaamheden voor bedrijventerreinen en op- en over-slaglocaties. Voor alle regio's geldt dat er in verhouding meer voor private partijen is gewerkt, wat past in het streven om minder afhankelijk te worden van publieke opdrachtgevers.

De productie van asfalt blijft een belangrijke kernactiviteit van de Divisie Infra. Mede om die reden wil de divisie de focus leggen op (duurzame) asfaltoptimalisaties en een verdere professionalisering. Een goed voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van het asfalt-product EcopaveXL dat een langere levensduur heeft.

Railinfra

In 2018 was sprake van voldoende volume in het marktsegment heavy rail voor de disciplines baan, bovenleiding en draagconstructies alsmede e-techniek. Dura Vermeer was succesvol in deze markt met de verwerving van nieuwe projecten waaronder aanpassing van het spoor in de omgeving Naarden-Bussum, de uitbreiding van de railterminal in Venlo en het Programma Vervanging Treinbeveiliging (PVT) Limburg Noord. Ook in het marktsegment lightrail was sprake van voldoende werkaanbod, waarbij Dura Vermeer dit jaar ook in drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) aan de slag ging. In dit marktsegment richt Dura Vermeer zich met name op UAV-GC en EMVI-gestuurde projecten en wanneer het om een integraal

of multidisciplinair werk gaat (combinatie spoor, wegen en kunstwerken) in samenwerking met andere Dura Vermeer bedrijven. Het spooronderhoud, waar Dura Vermeer actief is met ASSET Rail, is succesvol uitgebreid met twee onderhoudsgebieden: PGO Dordrecht en PGO Brabant. Werkbeveiligingsbedrijf Saferail profiteerde mee van de groei van het werkaanbod in het spoorsegment.

Infra Participaties

De missie van Infra Participaties is het ontwikkelen en realiseren van duurzame, circulair gebouwde infrastructuur. De Divisie Infra heeft het afgelopen jaar focus aangebracht in haar portfolio van deelnemingen. Enerzijds werd de samenwerking beëindigd met een bedrijf dat niet past bij de missie van Infra Participaties en anderzijds werd het afgelopen jaar flink geïnvesteerd in samenwerking met specialistische bedrijven (waaronder start- en scale ups) op het gebied van datacollectie ten behoeve van de wegenbouw. De infra-specialistische bedrijven Dura Vermeer Milieu en Dura Vermeer Reststoffen kijken terug op een zeer goed jaar en hebben bijgedragen aan de groei van Infra Participaties. Ook gebiedsontwikkeling gerelateerde activiteiten deden het goed en droegen bij aan deze groei.

Advin

Het afgelopen jaar hebben wij het advies- en ingenieursbureau Advin opgesplitst en deels verkocht. Een deel van de ontwerpexpertise hebben we geïntegreerd met de ontwerpafdeling van Infra Landelijke Projecten. De overige externe activiteiten van Advin hebben we verkocht aan ingenieursbureau Iv-Groep en ingenieursbureau Vicoma.

Personeel en Organisatie

De rol van Dura Vermeer verandert van capaciteitsaanbieder naar leverancier van toegevoegde waarde. Opgaven zijn complexer geworden, waardoor er steeds meer behoefte is aan een multidisciplinaire netwerkstructuur. Het stimuleren van diversiteit op het gebied van opleiding, competenties en vaardigheden vormt de nieuwe sleutel tot succes. Er is meer dan ooit behoefte aan kritische denkers, creatieve probleemoplossers en mensen met een hoge emotionele intelligentie. Met gemengde teams leveren we betere diensten en sluiten we beter aan bij wat er van ons gevraagd wordt in een moderne maatschappij.

Een belangrijke (eerste) stap in de ontwikkeling naar een meer divers bedrijf is het aandeel vrouwelijke (top-) professionals te vergroten en daarmee meer vrouwen op te leiden voor management posities binnen het bedrijf. Het vrouwen netwerk van Dura Vermeer, EVA, speelt hierin een belangrijke rol. Onder leiding van het EVA-bestuur werden diverse activiteiten ondernomen,

w.o. het organiseren van bijeenkomsten, het verzamelen en monitoren van data en statistieken (ambities, doorstromings-wensen, uitdagingen van vrouwen) en het inspireren en opleiden van EVA-vrouwen.

In december 2018 heeft Dura Vermeer de Charter Talent naar de Top getekend, hiermee committeert Dura Vermeer zich aan een beleid om meer vrouwen in de (sub)top te realiseren. De ondertekening van de Charter heeft inmiddels geleid tot het formaliseren van een diversiteitsstrategie voor de periode 2019-2021, kwantitatieve doelstellingen voor de komende 3 jaar gericht op meer vrouwen in de (sub)top en het maken van managementafspraken. In 2019 zal de ontwikkeling van aanvullende instrumenten voor instroom, doorstroom en behoud van vrouwen binnen de organisatie nader worden onderzocht en indien gewenst, worden geïmplementeerd.

Dura Vermeer streeft naar een complementaire samenstelling van zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen met een voldoende mate van diversiteit. Diversiteit heeft daarbij betrekking op aspecten als geslacht, kennis, ervaring, vaardigheden en persoonlijkheid. Een evenwichtige verdeling is in de Wet Bestuur en Toezicht gedefinieerd als: 'minimaal 30 procent van de zetels in raden van bestuur en raden van commissarissen wordt bezet door vrouwen'. Dit streefpercentage is in 2018 niet gerealiseerd. In 2018 hebben geen benoemingen in de Raad van Bestuur plaatsgevonden, waardoor deze situatie niet is gewijzigd ten opzichte van 2017. In 2018 hebben wij Marike van Lier Lels mogen benoemen als commissaris, waarmee wij de eerste stap hebben gezet naar een meer diverse Raad van Commissarissen bezien vanuit de man/vrouw verhouding. Dura Vermeer heeft het beleid om bij de (toekomstige) benoeming van leden van de RvB en RvC specifiek ook vrouwelijke kandidaten te zoeken, waarbij de uiteindelijke selectie plaatsvindt op de onderlinge toegevoegde waarde van personen ten opzichte van elkaar.

De beloning van de leden van de Raad van Bestuur bestaat uit een vast jaarsalaris en een variabele beloning welke afhankelijk is van enerzijds het resultaat van de onderneming in haar geheel en anderzijds van het behalen van de individueel vastgestelde doelstellingen. De beloning van de Raad van Commissarissen is vast en onafhankelijk van de resultaten van de onderneming en wordt voorafgaand aan het boekjaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Het gemiddelde personeelsbestand (FTE) bedroeg in 2018 2.573 in vergelijking met 2.515 in 2017.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen vormt een integraal onderdeel van onze activiteiten. We zijn ons ervan bewust dat elke ontplooiing van bouwactiviteit effect heeft op de mens, het milieu en onze omgeving. Ons MVO-beleid omvat doelstellingen gericht op kwaliteit, arbeidsomstandigheden (met als belangrijkste randvoorwaarde veiligheid) en milieu.

Kwaliteit

Dura Vermeer streeft ernaar om zo efficiënt mogelijk een kwalitatief hoogwaardig en duurzaam product te realiseren waarmee zij optimaal invulling geeft aan de klantwensen resulterend in een hoge klantwaardering waarmee we het merkonderscheid vergroten. Vakmanschap, garanties en certificaten zorgen ervoor dat proces en kwaliteitsstandaarden in de bouw worden bereikt. De belangrijkste certificeringen die voor de gehele Dura Vermeer organisatie gelden zijn: ISO 9001, ISO 14001 en VCA. Daarnaast zijn er tal van sectorspecifieke of materiaalspecifieke certificaten.

Veiligheid

Binnen Dura Vermeer staat veiligheid op nummer 1 als kernwaarde van de onderneming. Ons motto is 'We werken veilig of we werken niet.'

Ook in 2018 heeft Dura Vermeer volop geïnvesteerd in veiligheid en gewerkt aan een verdere cultuuromslag om veiligheid op de eerste plaats te zetten bij medewerkers, klanten, opdrachtgevers en partners. In 2018 is geïnvesteerd in thema's als de campagne Zien Handelen Leren en de campagne SAVE. Bij Zien Handelen Leren ligt de nadruk op het herkennen van gevaarlijke situaties, elkaar daarop aanspreken en hoe herhaling van dit gedrag te voorkomen. In de campagne SAVE maken we het medewerkers en partners makkelijk om meldingen te doen, bieden we Safety Alerts aan en delen we Toolbox-items. In het verslagjaar is veel energie gestoken in de uitrol van de Generieke Poort Instructie. Het idee van deze basisinstructie is afkomstig van de initiatiefnemers van de Governance Code veiligheid in de bouw. Als deelnemer van de Governance Code veiligheid in de bouw heeft Dura Vermeer zich geëngageerd aan deze basisinstructie. Dit houdt in dat alle medewerkers van Dura Vermeer deze basisinstructie in 2019 verplicht moeten volgen. De Divisie Infra heeft in 2018 de bovenkant van trede 4 van de Veiligheidsladder bereikt. Dit houdt in dat veiligheid goed tussen de oren zit, verbeterideeën bij de medewerkers vandaan komen, Zien-Handelen-Leren is geadopteerd en met de SAVE-app voor het melden van (bijna)-ongevallen of veiligheidsrisico's een grote stap is gezet. De Divisie Bouw en Vastgoed bereidt zich ook voor om in 2019 een plek te bemachtigen op de Veiligheidsladder.

Milieu

Dura Vermeer is een grote toonaangevende bouw- en infraonderneming, actief in Nederland. Met bijna 165 jaar geschiedenis als familiebedrijf, is continuïteit onze belangrijkste drijfveer. Daarvoor is het cruciaal om naar al onze stakeholders te luisteren, flexibel te zijn en tijdig in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals op het gebied van duurzaamheid.

Als innovatief familiebedrijf zit het in onze genen om te bouwen aan een wereld waar ook de volgende generaties in kunnen wonen, werken en leven. De bouw en vastgoedbranche heeft een enorme impact op die wereld. In Nederland is de sector verantwoordelijk voor 50% van het grondstoffenverbruik, 40% van het energieverbruik en 35% van de CO₂-uitstoot. Daar liggen dus grote verbeterkansen.

Wij verwachten dat er de komende jaren doorbraken mogelijk zijn op het gebied van duurzaam, CO₂-arm en circulair bouwen. Dura Vermeer onderschrijft hiertoe de Sustainable Development Goals (SDG's), die door de Verenigde Naties zijn vastgesteld als onderdeel van de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030.

Als bouw- en infraonderneming richten wij ons met name op die ontwikkelingsdoelstellingen waar wij de meeste impact kunnen maken. Binnen het thema Duurzaamheid, zijn dit:

- SDG 7 Betaalbare en duurzame energie;
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur;
- SDG 11 Duurzame steden en gemeenschappen;
- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie;
- SDG 15 Leven op het land.

Deze doelstellingen zijn verwerkt in de Dura Vermeer strategie en vormen het uitgangspunt voor het Dura Vermeer duurzaamheidsbeleid. Concreet betekent dit voor ons:

1. We bouwen aan een Nederland waarin mensen wonen, leven en bewegen met zo min mogelijk uitstoot (of op schone energie). Daarmee dragen we bij aan de klimaatdoelen.
2. We gebruiken zo veel mogelijk grondstoffen die opnieuw groeien of al in de kringloop zijn. Daarmee voorkomen we schaarste van grondstoffen.
3. We ontwerpen, bouwen en oogsten met het oog op toekomstig gebruik van materialen. Zo werken we aan een circulaire economie zonder afval.
4. We bouwen met oog voor onze omgeving. Daarmee streven we naar een positieve impact op de natuurlijke en gezonde leefomgeving, die voorbereid is op de vraagstukken van toekomst.

In 2018 hebben wij een scala aan duurzame initiatieven kunnen ontplooiën. In het ontwerp van het Global Foods

Innovation Centre hebben wij veel aandacht kunnen besteden aan gezondheid, energieverbruik, materiaalgebruik en circulariteit. Deze onderzoeksfaciliteit, in opdracht van Unilever, wordt gezien als een van de meest duurzame multifunctionele gebouwen ter wereld. Op het project Croeselaan is in het asfalt gebruik gemaakt van epoxybitumen. Epoxybitumen bevat kunststof dat de prestatie van het asfalt sterk verbetert. Dat levert niet alleen een besparing op in het onderhoud van wegen, maar beperkt ook de overlast voor weggebruikers én het materiaalverbruik neemt af. Een ander voorbeeld is de aanleg van een biobased proeftuin over een afstand van 1 kilometer op de N231. De materialen worden van berm tot berm gebruikt: zo wordt het asfalt op de rijbaan van biobased bindmiddelen voorzien en verkeersborden van gelamineerde bamboestroken en bio-plastieken gemaakt.

Naast duurzame prestaties voor onze klanten, krijgt ook onze eigen milieu-impact de nodige aandacht. Wij streven naar een continue reductie van CO₂-uitstoot van onze kantoren en ons wagenpark. Getroffen maatregelen omvatten het aanpassen van onze energiecontracten (100% groene stroom), het gebruik van zonnepanelen, alsmede het afschaffen van de mogelijkheid om op diesel te rijden en het stimuleren van elektrisch rijden.

Voor meer informatie over hoe wij invulling geven aan de hiervoor genoemde doelstellingen zowel op onze projecten als in onze bedrijfsvoering, verwijzen wij naar ons activiteitenverslag.

Risicomanagement

Risicomanagement is succesvol als het integraal bijdraagt aan het realiseren van onze strategische ambities en doelstellingen. Externe ontwikkelingen brengen naast de reguliere risico's in de bouw-branchenieuwe en andere risico's voor Dura Vermeer met zich mee.

- Blijvende prijsdruk, met als gevolg lage marges.
- Een hoger risicoprofiel, door de opkomst van geïntegreerde contracten met als gevolg een verschuiving van risico's van opdrachtgever naar opdrachtnemer.
- Verandering van het risicolandschap: risico's zijn steeds complexer (w.o. cyber), met elkaar verbonden (w.o. beschikbaarheid van arbeidskrachten), meer beweeglijk (w.o. prijzen van grond- en hulpstoffen) en hebben bij optreden een grotere impact.
- De rol van de sector in het bouw-ecosysteem en de opgave waarvoor het staat (de doelen uit de Bouwagenda).
- Transitie van de sector waarin de focus steeds meer op technologie en digitalisering komt te liggen.
- Zero tolerance opvatting in het maatschappelijk verkeer aangaande fouten in de bedrijfsvoering en

persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders.

- Toenemende (en conflicterende) regelgeving, zoals Wet Keten Aansprakelijkheid en de Privacy wetgeving (AVG).

Daarnaast spelen ook interne ontwikkelingen die impact hebben op het risicoprofiel en de risicobereidheid van Dura Vermeer. Belangrijke ontwikkelingen zijn de ontwikkeling naar een lerende organisatie met als gevolg meer transparantie en een toenemende betrokkenheid van directies, Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen, het willen en moeten aanhaken bij de dynamiek en de snelle ontwikkelingen in de bouwwereld met nieuwe initiatieven en investeringen alsmede de grote behoefte aan meer data-gedreven sturingsinformatie. Dit betekent dat Dura Vermeer haar risico's, het risicoprofiel en de risicobereidheid frequent evalueert.

Projectbeheersing vormt de rode draad in onze risico-aanpak. Vanaf de selectie van een opdracht tot en met nazorg zijn onze beheersings- en controlesystemen erop gericht de juiste balans te houden tussen ondernemerschap en het voor Dura Vermeer gewenste risicoprofiel. Omdat de markt van woning- en utiliteitsbouw, vastgoedontwikkeling en infrastructuur veelzijdig en uitdagend is en wij projecten uitvoeren van eenvoudig en klein in omvang tot omvangrijk en complex, maken wij steeds opnieuw een keuze; welke projecten passen bij ons, met als algemeen uitgangspunt een verantwoorde balans tussen risico en rendement. Er is in onze ogen sprake van een verantwoorde balans tussen risico en rendement wanneer:

- Het project qua aard en omvang past binnen de doelstellingen van de onderneming en de benodigde ervaring, capaciteit en deskundigheid beschikbaar is;
- Op projectniveau geen sprake is van een onbeperkte aansprakelijkheid en waar mogelijk en gewenst risico's (kunnen) worden verzekerd;
- Het project kostendekkend is met een bij de risico's en contractvorm passende opslag;
- Projecten met een afzetrisico een meer dan gemiddelde winstmarge genereren, rekening houdend met de inbreng van eigen vermogen;
- Een project dat voor eigen rekening en risico is gerealiseerd na gereedkomen binnen 6 maanden verkocht kan worden tenzij vooraf besloten is bij het project betrokken te blijven zoals bij pps-opdrachten of projecten voor eigen gebruik;
- Voor projecten die in combinatie met anderen uitgevoerd worden, iedere combinant naar rato van zijn inbreng middelen inbrengt en in evenredigheid risico loopt.

Strategische en markt-risico's

Een ander aspect dat wordt meegenomen in de besluitvorming is het onderscheid dat Dura Vermeer kan

maken ten opzichte van haar concurrenten, daarbij gaat het om innovatief karakter, complexiteit, integrale aanpak en benodigde financiële inbreng. De wijze van verwerving, zoals aanbesteding, bouwteam, eigen ontwikkeling en publiek private samenwerking, speelt daarbij overigens ook een rol. De onderlinge samenwerking van deze elementen in de afzonderlijke projecten bepaalt uiteindelijk het risicoprofiel en de keuze. Om de risico's van de gemaakte keuzes te beheersen, hanteert Dura Vermeer een mix van maatregelen op basis waarvan de gemaakte keuzes worden gevolgd en zo nodig bijgestuurd:

- De Raad van Bestuur evalueert periodiek in samenwerking met haar commissarissen en aandeelhouders of de lange termijn strategie dient te worden herzien. Deze evaluatie mondt uit in een strategisch plan dat richtinggevend is voor de divisies en werkmaatschappijen en bepalend is voor de keuze van projecten.
- De werkmaatschappijen en de divisies maken jaarlijks een eigen operationeel plan, waarbij het strategische plan van de Raad van Bestuur als uitgangspunt dient en er sprake is van een gezonde mix in samenstelling van de projecten (aangebesteding, bouwteam, eigen ontwikkeling, pps).
- Op basis van de door de Raad van Bestuur geformuleerde uitgangspunten stellen de divisies en de werkmaatschappijen een jaarbegroting op volgens uniforme waarderingsgrondslagen waaruit de onzekerheden en aangegane risico's in voldoende mate blijken.

Operationele risico's of uitvoeringsrisico's

De activiteiten die Dura Vermeer ontplooit, kunnen ook risico's met zich brengen voor medewerkers, onderaannemers, leveranciers en de directe omgeving van de bouwplaats. Dura Vermeer zet hoog in op het gebied van veiligheid. Als uitgangspunt geldt dat ten aanzien van veiligheid geen enkel risico gelopen mag worden en dat iedereen zich aan de veiligheidsinstructies dient te houden, ook al gaat dit ten koste van de voortgang en/of het rendement van het project. Overige operationele risico's liggen tevens bij de individuele projecten die door de werkmaatschappijen worden aangenomen en uitgevoerd. De verantwoordelijkheid voor het beheersen van deze risico's ligt in eerste instantie bij het management van de werkmaatschappij zelf. Rondom het aannemen van projecten zijn de volgende procedures en maatregelen van toepassing:

- Het hanteren van een tenderformulier of investeringsaanvraag met daarin opgenomen een duidelijke omschrijving van het project, zowel qua aard en omvang, rendement, financieringsbehoefte als specifieke risico's. Afhankelijk van aard, omvang en risicoprofiel dienen deze documenten vooraf schriftelijk ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de divisiedirectie, Raad van Bestuur en/of Raad van

Commissarissen. Op basis hiervan wordt bepaald of het project past in het risicoprofiel van Dura Vermeer en met de verwerving van het project kan worden doorgegaan;

- Het toepassen van standaardprocedures bij het selecteren en beoordelen van mede-uitvoerende en risicodragende partners en andere bij het project betrokken partijen;
- Een inventarisatie in detail van de aanwezige organisatorische, contractuele, uitvoeringstechnische, financiële, juridische en/of verzekeringstechnische risico's en de maatregelen die genomen (kunnen) worden om deze te beheersen c.q. te verdisconteren in de aanbestedingsprijs;
- Verdere uitwerking van het project in inschrijvings- en werkbegrotingen aan de hand van detailcalculaties op basis van vaste schema's en periodiek getoetste standaarden, marktsonderingen, aanbiedingen van leveranciers en onderaannemers.
- Het samenstellen van een projectteam waarin alle noodzakelijke disciplines en deskundigheden vertegenwoordigd zijn.

De mix van maatregelen om het uitvoeringsrisico te beheersen is opgenomen in het Management Zorg Systeem als onderdeel van het kwaliteitssysteem van Dura Vermeer. In dit Management Zorg Systeem zijn onder andere richtlijnen, werkinstructies, procedures en controlelijsten opgenomen op het gebied van contractmanagement, omgevingsmanagement, inkoop, veiligheid, gezondheid en milieu, aansprakelijkheid en verzekeringen en beveiliging van IT-systemen. Controle op de handhaving van procedures en instructies vindt plaats door middel van periodieke tool box meetings, voortgangs- en evaluatiegesprekken en interne en externe audits.

Compliance risico's

Dura Vermeer volgt wettelijke bepalingen en branchegerelateerde gedragscodes van SBIB, NEPROM en Bouwend Nederland. Dura Vermeer beschikt over een actuele gedragscode die geldt voor alle medewerkers. Jaarlijks geven de statutaire directies van de werkmaatschappijen een ondertekende verklaring af, waarin wordt bekrachtigd dat is gewerkt binnen wettelijke kaders en conform de concernrichtlijnen van Dura Vermeer. Daarnaast is sprake van een Klokkenluidersregeling. Door het hoge tempo van ontwikkelingen op voor ons relevante wet- en regelgeving laat Dura Vermeer zich actief adviseren en trainen door externe deskundigen. Dura Vermeer en de belastingdienst hebben een Convenant Horizontaal Toezicht gesloten.

Financiële risico's

De gemaakte keuzes ten aanzien van de strategische en marktrisico's en de beheersing van de operationele

risico's hebben ook invloed op de aard en de hoogte van de financiële risico's. Deze hebben zowel een korte als lange termijn karakter. Het korte termijn karakter komt tot uiting in de werkkapitaalbehoefte. Het lange termijn karakter betreft het vermogensbeslag dat de projecten met zich meebrengen en daarmee de invloed op de convenanten van de banken, de resterende mogelijkheden om nieuwe projecten te verwerven en indien nodig te financieren, en het in voldoende mate kunnen verschaffen van zekerheden in de vorm van bankgaranties of anderszins. Ten einde de financiële risico's te beheersen worden de volgende periodieke rapportages opgemaakt:

- Per 4 weken een geactualiseerde, beknopte prognose van het voor dat jaar verwachte resultaat met een verklaring van de aanpassingen ten opzichte van de begroting c.q. de vorige prognose volgens een standaard format;
- Per 4 weken een overzicht van het verloop van de eigen liquiditeit en de liquiditeit bij bouwcombinaties, de ouderdom van debiteuren en de gerealiseerde omzet;
- Periodiek wordt er voor ieder individueel project een geactualiseerde prognose van het verwachte eindresultaat gemaakt;
- Per kwartaal een uitgebreide rapportage waarin naast de prognose van het resultaat ook een beschrijving van de ontwikkelingen, een inzicht van de stand van zaken van de onderhanden projecten en een actualisering van de in de begroting opgenomen onzekerheden deel van uit maken;
- Periodiek een prognose van de balans en de financieringsbehoefte voor het lopende jaar en de komende drie jaar om te beoordelen of er voldoende financiële ruimte beschikbaar is om nieuwe projecten te starten. Daarbij geldt als uitgangspunt dat investeringen in projecten pas plaatsvinden als de financiering tot en met de oplevering is veiliggesteld. Daartoe worden projecten met een financieringsbehoefte, anders dan de gebruikelijke termijnregelingen, vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur;
- Dura Vermeer is ook risicodragend bij de ontwikkeling van projecten in woningbouw en utiliteitsbouw. Voordat met de bouw wordt begonnen, dient minimaal 70% van het project verkocht of verhuurd te zijn, is de financiering zeker gesteld en genereert het project bij oplevering een positieve cashflow;
- Voor het stellen van garanties heeft Dura Vermeer garantiefaciliteiten bij banken en borgmaatschappijen. Deze garanties hebben doorgaans het karakter van afbouwgaranties en zijn ruim voldoende om in de behoefte te voorzien;
- Waar dat mogelijk en gewenst is, worden risico's verzekerd. Voor de projecten waar Dura Vermeer als ontwerpende aannemer optreedt, is een verzekering afgesloten ter dekking van ontwerpfouten, zowel vóór

oplevering als daarna.

Dit samenstel van procedures, maatregelen en "checks en balances" om alle mogelijke risico's in een vroeg stadium te onderkennen en te beheersen bepaalt in hoge mate het succes van ons bedrijf.

FINANCIËLE RESULTATEN

Het nettoresultaat van Dura Vermeer stijgt van € 17,1 miljoen naar € 26,1 miljoen. De bedrijfsopbrengsten in 2018 bedragen ruim € 1,3 miljard, een toename van 13% ten opzichte van 2017.

In financieel opzicht heeft Dura Vermeer een jaar achter zich waarin de fundamenten voor een verdere verbetering en groei zijn neergezet. Naast een stijging van de bedrijfsopbrengsten en het nettoresultaat is:

- De werkvoorraad per einde boekjaar gestegen tot € 2,2 miljard (2017: € 1,8 miljard).
- De solvabiliteit ondanks een relatief sterk gestegen balanstotaal stabiel gebleven op circa 31%.
- De netto financieringspositie gestegen naar € 80,9 miljoen (2017: € 45,9 miljoen).

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten in 2018 zijn gestegen ten opzichte van 2017 en zijn als volgt over de activiteiten verdeeld:

Bedrijfsopbrengsten		
In miljoenen euro's	2018	2017
Woningbouw	540	478
Utiliteitsbouw	284	234
Infrastructuur	507	448
Advies en Diensten en Overig	6	23
	1.337	1.183

De bedrijfsopbrengsten kwamen volledig in Nederland tot stand. De werkvoorraad ultimo 2018 is gestegen met 19,4% tot € 2.205 miljoen. Vooral de werkvoorraad van de Divisie Infra nam fors toe, de werkvoorraad steeg met 41,6% ten opzichte van 2017.

EBIT

Het bedrijfsresultaat (inclusief resultaat deelnemingen) voor interest en belastingen nam toe van € 23,1 miljoen in 2017 tot € 35,1 miljoen in 2018. Zowel bij de Divisie Bouw en Vastgoed als bij de Divisie Infra verbeterde het werkenresultaat met name door een beter prijsniveau. Daartegenover stonden hogere tenderkosten. De EBIT-marge kwam uit op 2,62% van de bedrijfsopbrengsten.

Resultaat na belastingen

Het resultaat na belasting kwam in 2018 uit op een winst van € 26,1 miljoen en is als volgt samengesteld:

Resultaat na belasting		
In miljoenen euro's	2018	2017
EBITDA*	44,6	33,7
Afschrijvingen	-9,5	-10,6
EBIT	35,1	23,1
Rentebaten en -lasten	-0,7	-0,5
Belastingen	-8,3	-5,5
Resultaat na belastingen	<u>26,1</u>	<u>17,1</u>

* inclusief resultaat deelnemingen

De belastinglast wordt berekend over de behaalde resultaten, rekening houdend met de mutatie in de voorziening voor latente belastingverplichtingen, met niet belastbare of aftrekbare bedragen en met andere fiscale faciliteiten. Het van toepassing zijnde belastingpercentage bedraagt 25%.

Balans, investeringen, netto kasstroom en vermogen

Het balanstotaal is gestegen van € 409,9 miljoen ultimo 2017 tot € 482,6 miljoen ultimo 2018.

Deze stijging is ontstaan door een combinatie van factoren waarvan het hogere debiteurenbedrag als gevolg van de hoge productie aan het eind van 2018 de belangrijkste is. Het saldo aan liquide middelen stijgt met € 27,6 miljoen tot € 90,5 miljoen terwijl het bedrag aan rentedragende schulden daalde van € 16,9 miljoen naar een bedrag van € 9,6 miljoen, hetgeen resulteerde in een verbetering van de netto financieringspositie met € 34,9 miljoen tot € 80,9 miljoen.

De kasstroom uit operationele activiteiten in 2018 was positief en bedroeg € 46,3 miljoen tegenover € 15,3 miljoen in 2017. De bruto investeringen in materiële vaste activa stegen naar € 15,0 miljoen ten opzichte van een investeringsniveau van € 13,2 miljoen in 2017 en bestonden in hoofdzaak uit vervangingsinvesteringen van materieel en investeringen in automatiserings-toepassingen. De kasstroom uit investeringsactiviteiten lag met negatief € 5,3 miljoen onder 2017 (€ 7,0 miljoen negatief). Door aflossing van onder andere projectfinancieringen, langlopende schulden alsmede de dividenduitkering met betrekking tot 2017 komt de kasstroom uit financieringsactiviteiten op € 12,5 miljoen negatief tegenover € 6,9 miljoen in 2017.

De nettokasstroom voor 2019 wordt in belangrijke mate bepaald door de mate waarin de beschikbare liquiditeit tijdelijk wordt ingezet om vastgoedprojecten te ontwikkelen en te verkopen, waarbij vooralsnog de verwach-

ting bestaat dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rekening-courant faciliteit.

Het eigen vermogen ultimo 2018 is gestegen tot € 149,9 miljoen, dit betekent dat de solvabiliteit over 2018 31,0% bedraagt. Dura Vermeer is met haar banken ratio's ten aanzien van solvabiliteit, leverage en interest coverage overeengekomen. Dura Vermeer voldoet in en ultimo 2018 ruim aan deze ratio's.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Dura Vermeer maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de vennootschap blootstellen aan markt- of kredietrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Dura Vermeer maakt geen gebruik van valutatermijncontracten, rente- of valutaopties en handelt niet in deze financiële derivaten. Zij heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet-nakomen door een tegenpartij van aan de vennootschap verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. De blootstelling aan kredietrisico van de onderneming wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers. Daarnaast houden wij ook rekening met de demografische aspecten van het klantenbestand, waaronder het risico op wanbetaling in de sector waarin de afnemers actief zijn, aangezien deze factor van invloed is op het kredietrisico. Als onderdeel van het door de Raad van Bestuur geformuleerde kredietbeleid wordt iedere nieuwe klant afzonderlijk op kredietwaardigheid beoordeeld voordat de betalings- en leveringsvoorwaarden van de Groep worden aangeboden. In die beoordeling worden, indien voorhanden, externe kredietbeoordelingen meegenomen en in sommige gevallen ook bankreferenties.

De handelsdebiteuren bevatten geen belangrijke concentratie van vorderingen in bepaalde marktsectoren. De nominale waarde van de financiële bezittingen waarover kredietrisico wordt gelopen, is als volgt:

Kredietrisico		
In duizenden euro's	31-12-2018	31-12-2017
Leningen en vorderingen		
financiële vaste activa	6.762	7.263
Vorderingen en overlopende activa	231.525	200.266
Liquide middelen	90.498	62.876
	<u>328.785</u>	<u>270.405</u>

Renterisico en kasstroomrisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteaftspraken loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen en met betrekking tot vastrentende leningen reële waarde risico. De rentegevoeligheid over de rentedragende vorderingen en schulden is gezien de omvang van de rentedragende vorderingen en schulden gering. Derhalve heeft de onderneming geen afgeleide rente-instrumenten afgesloten.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen het gestelde financieringsconvenant te blijven.

Marktrisico

Marktrisico betreft het risico dat de inkomsten van de onderneming of waarde van de financiële instrumenten nadelig beïnvloed worden door veranderingen van marktprijzen. Het betreft de verandering van de marktprijs van grond- en hulpstoffen en uitbesteed werk in de periode tussen het offertetraject en de uitvoeringsfase. Het voornoemde risico wordt gemitigeerd door de onderneming door: (1) het incorporeren van een indexatieregeling in de overeenkomst bij grote langlopende projecten en/of, wanneer dit niet mogelijk is, (2) het vroegtijdig vastleggen van prijzen en voorwaarden bij leveranciers en onderaannemers.

Vooruitzichten

De woningniewbouw kan ook in 2019 een stevige groei laten zien, al verwachten we dat de groei wel zal afvlakken ten opzichte van het afgelopen jaar. De stabilisatie van het aantal vergunningen in 2018 geeft dat ook aan. De condities op de woningmarkt blijven echter gunstig, de orderportefeuilles zijn zeer goed gevuld en het productievolume per woning stijgt mede als gevolg van hogere duurzaamheidseisen. De groei van de herstel en verbouwinvesteringen is in

2019 bescheiden. De investeringen in de utiliteitssector groeien naar verwachting krachtig in de komende twee jaar met groeicijfers van 7 tot 8%. Ook in de sector grond-, weg- en waterbouw wordt groei van de investeringen in vervangingen en renovaties verwacht. Eerder al gereserveerde publieke budgetten zijn het afgelopen jaar maar ten dele besteed en ook de investeringen van marktpartijen zitten in de lift.

Wij zijn 2019 gestart met een goed gevulde orderportefeuille. Onze focus blijft liggen op projectselectie, projectbeheersing en kostenoptimalisatie met als doel het verbeteren van werkenresultaten en investeren in duurzame, digitale en innovatieve oplossingen in onze processen, maar juist ook in onze producten, diensten en concepten.

De investeringen buiten de projecten en vastgoedposities om zullen het komende jaar naar verwachting beperkt blijven tot vervangingsinvesteringen.

Onze liquiditeitspositie blijft naar verwachting goed. Voor projecten die reeds verkocht en/of verhuurd zijn, zullen wij indien nodig externe financieringen op non-recourse basis aanvragen op een dusdanig niveau dat wij blijven voldoen aan de met de banken gemaakte afspraken. De rekening courant faciliteit bij de banken van € 60 miljoen zullen wij, waar nodig en gewenst, gedeeltelijk inzetten voor eigen vastgoed-ontwikkelingsprojecten.

Wij verwachten dat het aantal medewerkers licht zal stijgen.

Tot slot zijn we onze directies en medewerkers heel veel dank en waardering verschuldigd voor hun inzet en betrokkenheid gedurende het afgelopen jaar.

Rotterdam, 19 maart 2019

Raad van Bestuur

J. Dura, voorzitter
L.H. Barg, CFO
R.P.C. Dielwart
T. Winter

BERICHT VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

We hebben de jaarrekening en het jaarverslag over het boekjaar 2018, in aanwezigheid van de Raad en Bestuur en de directeur Financiën, met de externe accountant besproken. De jaarrekening is door de externe accountant, KPMG Accountants NV, gecontroleerd en op 19 maart 2019 van een goedkeurende controleverklaring voorzien. Deze controleverklaring is opgenomen op pagina 55 van dit verslag.

Wij adviseren de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening 2018 vast te stellen en decharge te verlenen aan de leden van de Raad van Bestuur.

Rol en bevoegdheden Raad van Commissarissen
De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken bij Dura Vermeer Groep en de met haar verbonden ondernemingen en staat de Raad van Bestuur met raad ter zijde. Hierbij richt de Raad van Commissarissen zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving.

Vergaderfrequentie

In 2018 hebben zes reguliere vergaderingen van de Raad van Commissarissen met de Raad van Bestuur plaatsgevonden. Tijdens deze vergaderingen kwamen onder meer de operationele en financiële beheersing van de bedrijfsactiviteiten aan de orde alsmede de inschrijvingen op en het verloop van omvangrijke en/of complexe projecten en eigen ontwikkelprojecten. De Raad van Commissarissen heeft tijdens de vergadering in juni 2018 het project Noordgebouw bezocht. De projectleiding heeft een uitgebreide presentatie over dit project verzorgd die tot een goede discussie over project-management heeft geleid. Een afvaardiging van de Raad van Commissarissen is daarnaast aanwezig geweest in enkele vergaderingen van de Ondernemingsraad. Naast de formele vergaderingen had de voorzitter van onze Raad regelmatig tussentijds overleg met de voorzitter van de Raad van Bestuur over zowel strategische als operationele zaken.

Besluitvorming

In 2018 hadden belangrijke besluiten van de Raad van Commissarissen onder meer betrekking op de goedkeu-

ring van de jaarrekening 2017 alsmede de goedkeuring van het dividendvoorstel met betrekking tot 2017. Verder zijn de nieuwe strategie 2019-2021 en de begroting voor het boekjaar 2019 uitgebreid besproken met en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

Tot slot is goedkeuring gegeven op het besluit van de Raad van Bestuur tot het aangaan van een verlenging van de gesyndiceerde kredietfaciliteit.

Samenstelling raad van commissarissen

De Raad van Commissarissen bestaat thans uit vijf leden. Conform het rooster van aftreden hebben wij tijdens de Algemene vergadering van Aandeelhouders in april 2018 formeel afscheid genomen van de heer M.W. van Sluis RA. Wij zijn de heer van Sluis veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange bijdrage aan onze organisatie. Een grote mate van betrokkenheid en professionaliteit kenschetsen zijn optreden. In mei 2018 is mevrouw M.E. van Lier Lels formeel benoemd tot commissaris.

Wij zijn de Raad van Bestuur, de directies en alle medewerkers erkentelijk voor hun inzet en bedanken hen voor hun bijdrage gedurende het afgelopen verslagjaar.

Rotterdam, 19 maart 2019

D. van Well, voorzitter
B. Vree, vice-voorzitter
M.E. van Lier Lels
J.M.A. van der Lof
P.S. Overmars

JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS

(vóór resultaatbestemming / x € 1.000)	Noot	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	[1]	1.559	538
Materiële vaste activa	[2]	81.566	85.977
Financiële vaste activa	[3]	19.312	21.469
		102.437	107.984
Vlottende activa			
Vorraden	[4]	59.147	39.705
Vorderingen en overlopende activa	[5]	230.490	199.348
Liquide middelen	[6]	90.498	62.876
		380.135	301.929
Kortlopende schulden	[7]	310.217	259.134
Saldo vlottende activa min kortlopende schulden		69.918	42.795
Saldo van activa min kortlopende schulden		172.355	150.779
Langlopende schulden	[9]	6.576	7.900
Vorzieningen	[10]	15.883	13.970
Eigen vermogen	[11]	149.896	128.909
		172.355	150.779

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

(x € 1.000)	Noot	2018	2017
Netto omzet		1.246.596	1.078.296
Wijziging in voorraden gereed product en werken in uitvoering		90.882	104.933
Som van de bedrijfsopbrengsten	[14]	1.337.478	1.183.229
Kosten van grond en hulpstoffen, uitbesteed werk en andere externe kosten		1.099.779	961.761
Lonen en salarissen		154.952	151.289
Sociale lasten en pensioenlasten	[15]	39.320	37.990
Afschrijvingen op immateriële vaste activa		312	179
Afschrijvingen op materiële vaste activa		9.217	10.465
Overige bedrijfskosten	[16]	818	177
Som van de bedrijfslasten		1.304.398	1.161.861
Bedrijfsresultaat		33.080	21.368
Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		255	512
Rentelasten en soortgelijke kosten		-985	-986
		-730	-474
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen		32.350	20.894
Belastingen	[17]	-8.284	-5.466
		24.066	15.428
Resultaat uit deelnemingen		2.021	1.695
Resultaat na belastingen		26.087	17.123

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(volgens de indirecte methode / x € 1.000)	Noot	2018	2017
Bedrijfsresultaat		33.080	21.368
<i>Aanpassingen voor:</i>			
Afschrijvingen materiële en immateriële vaste activa	[1,2]	9.819	10.644
Resultaat op verkoop van materiële vaste activa		-353	-546
Mutatie voorzieningen		3.665	-8.456
Veranderingen in werkkapitaal			
- Mutatie vorderingen		-35.772	-5.488
- Mutatie voorraden		-18.895	-1.558
- Mutatie onderhanden werk		34.812	-2.764
- Mutatie kortlopende schulden		24.441	1.470
		<u>17.717</u>	<u>-6.698</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		50.797	14.670
Ontvangen interest		255	486
Betaalde interest		-982	-994
Ontvangen dividenden	[3]	3.863	1.572
Betaalde/Ontvangen winstbelasting		-7.669	-451
Kasstroom uit operationele activiteiten		46.264	15.283
Ontvangen aflossingen overige financiële vaste activa	[3]	1.361	1.013
Investeringen in niet-geconsolideerde deelnemingen		-2143	
Investeringen in (im)materiële vaste activa	[1,2]	-15.032	-13.219
Desinvesteringen van geconsolideerde deelnemingen		960	
Desinvesteringen van materiële vaste activa		10.579	4.681
Vervreemding niet-geconsolideerde deelnemingen	[3]	-256	610
Verstreking leningen aan overige financiële vaste activa	[3]	-782	-149
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-5.313	-7.064
Mutatie rekening/courantschuld krediet-instellingen		-5.603	-3.397
Aflossing van langlopende schulden (inclusief kortlopend deel)		-1.745	-857
Uitgekeerd dividend		-5.100	-2.700
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-12.448	-6.954
Netto kasstroom		28.503	1.265
Saldo liquide middelen 1 januari		62.876	61.611
Saldo liquide middelen 1 januari vervreemde deelneming		-881	-
Saldo liquide middelen 31 december		90.498	62.876

GECONSOLIDEERD OVERZICHT TOTAALRESULTAAT

(x € 1.000)	2018	2017
Geconsolideerd resultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	26.087	17.123
Totaalresultaat van de rechtspersoon	26.087	17.123

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Algemeen

Algemeen

Dura Vermeer Groep NV is een landelijk opererend bouw- en infraconcern werkzaam in de sectoren bouw, infrastructuur, engineering en dienstverlening. De onderneming is een naamloze vennootschap waarvan de statutaire zetel en het hoofdkantoor gevestigd zijn te Rotterdam. De onderneming is ingeschreven in het handelsregister onder nummer 24289036.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op 31 december.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek op basis van het continuïteitsprincipe. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst- en verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat na belastingen van vennootschappen waarin wordt deelgenomen en het overige resultaat na belastingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in

de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Netto omzet wordt verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de projecten zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle

financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De navolgende waarderingsgrondslag is naar de mening van de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Waardering van de onderhanden werken.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, overige financiële verplichtingen.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de onderneming gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de

direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de winst- en verliesrekening.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve-rentemethode.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet tegen reële waarde wordt verantwoord met waardewijzigingen in de winst- en verliesrekening wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de onderneming toeko-

mend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van alle individueel significante vorderingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Alle individueel significante vorderingen en beleggingen waarvan is vastgesteld dat deze niet specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering worden vervolgens collectief beoordeeld op een eventuele waardevermindering die zich al heeft voorgedaan maar nog niet is vastgesteld. Van individueel niet significante vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Als in een latere periode het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindering-

verlies wordt het bedrag uit hoofde van het herstel opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Saldering in de balans

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Grondslagen voor de geconsolideerde balans

Consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarin op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken. Deelnemingen waarin de zeggenschap 50% bedraagt en overige joint ventures, worden proportioneel geconsolideerd. De financiële gegevens van vennootschappen waarin Dura Vermeer Groep NV direct of indirect deelneemt worden als deelneming beschouwd voor zover zij niet als groepsmaatschappijen c.q. als joint ventures of als andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover centrale leiding bestaat zijn aan te merken.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de Groep gemaakte winsten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht. Voor een volledig overzicht van de deelnemingen van Dura Vermeer Groep NV verwijzen wij naar de bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde lijst.

Immateriële vaste activa

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen en het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en de 'voorwaardelijke' verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De geactiveerde positieve goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste activa niet dienstbaar aan het productieproces worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De bedrijfsgebouwen, inclusief de gebouwen welke onder 'Niet dienstbaar aan productieproces' zijn gepresenteerd, worden afgeschreven op basis van de economische levensduur (20 tot 30 jaar). Op bedrijfsterreinen, inclusief de terreinen welke onder 'Niet dienstbaar aan productieproces' zijn gepresenteerd, wordt niet afgeschreven.

De machines en installaties worden afgeschreven op basis van de economische levensduur (8 tot 10 jaar) van de betreffende activa, uitgezonderd de activa die

voor verhuur wordt ingezet. Hiervoor wordt de jaarlijkse afschrijving bepaald op basis van een percentage van de boekwaarde, waarbij de geschatte economische levensduur op gemiddeld 8 jaren wordt gesteld. De andere vaste bedrijfsmiddelen worden afgeschreven op basis van een economische levensduur van 3 tot 10 jaar.

De kosten van groot onderhoud komen direct ten laste van het boekjaar waarin het groot onderhoud plaatsvindt, tenzij er duidelijk sprake is van verlenging van de levensduur van het actief. In dat geval worden de kosten geactiveerd en naar rato van de resterende levensduur afgeschreven.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderinggrondslagen van de onderneming gehanteerd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming. De voorziening wordt primair gevormd ten laste van langlopende vorderin-

gen op de deelneming die feitelijk moeten worden gezien als een onderdeel van de netto-investering, en wordt voor het overige gepresenteerd onder de voorzieningen.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of duurzame lagere bedrijfswaarde.

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd financiële instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld.

Samenwerkingsverbanden

Deelnemingen waarin de onderneming de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures), worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten waarbij iedere deelnemer zelf de uitsluitende zeggenschap over die activa houdt, verwerkt de onderneming de activa waar zij zeggenschap over heeft evenals de zelf aangegane verplichtingen, zelf gemaakte kosten en het aandeel in het resultaat op verkopen en/of dienstverlening door de joint venture. In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten gebruik makend van activa waarover de deelnemers gezamenlijk zeggenschap hebben, verwerkt de onderneming de gemeenschappelijke activa, verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel.

Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardevermindering-verlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waarde-vermindering-verlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restantverlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindering-verlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroom genererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindering-verlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindering-verlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindering-verlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

Voorraad gronden die nog niet in productie zijn genomen en voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of, indien lager, marktwaarde per balansdatum. Voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen bestede kosten of, indien lager, marktwaarde. Aan de voorraad gronden wordt geen rente toegerekend. De gronden zijn verworven om in de nabije toekomst te ontwikkelen als bouwlocatie.

Onderhanden werken

De post onderhanden projecten bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project, kosten van materialen, afschrijvingskosten van installaties en uitrusting die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend, begrepen.

De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode). De mate waarin prestaties van een onderhanden werk zijn verricht worden bepaald aan de hand van de productie (gemaakte projectkosten in verhouding totale verwachte projectkosten) tot en met balansdatum danwel op basis van de gefactureerde termijnen wanneer dat een goede weergave is van de voortgang van het onderhanden werk. Verwerking vindt plaats zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van onderhanden project.

Het resultaat van een aanneemcontract kan betrouwbaar worden ingeschat als de totale projectopbrengsten, de vereiste projectkosten om het project af te maken en de mate waarin het onderhanden project is voltooid betrouwbaar kunnen worden vastgesteld, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten duidelijk te onderscheiden zijn en op betrouwbare wijze te bepalen zijn. Het resultaat van een regiecontract kan betrouwbaar worden ingeschat als het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten duidelijk te onderscheiden zijn en op betrouwbare wijze te bepalen zijn. Indien het resultaat van onderhanden project niet betrouwbaar kan worden ingeschat, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt in de winst-

en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. De projectkosten worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen opbrengsten vermeerderd met eventuele opbrengsten op grond van meer- of minderwerk, claims en vergoedingen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald. De projectopbrengsten worden bepaald op de reële waarde van de tegenprestaties die is of zal worden ontvangen.

Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot te verrichten prestaties leiden, worden als onderdeel van de voorraden, onderhanden werk of vooruitbetalingen/overlopende activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwerking van de projectkosten in de winst- en verliesrekening vindt plaats als de prestaties in het project worden geleverd en zijn gerealiseerd. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt. Het bedrag van het verlies wordt bepaald ongeacht of het project reeds is aangevangen, het stadium van realisatie van het project of het bedrag aan winst dat wordt verwacht op andere, niet gerelateerde projecten.

Indien per saldo een creditpositie resteert uit hoofde van hogere gefactureerde termijnen dan de waarde van het verrichte werk wordt deze per saldo creditstand verantwoord onder de kortlopende schulden.

Projecten uit eigen ontwikkeling worden gewaardeerd tegen aanschaffingskosten inclusief een evenredig deel van de verwachte winst voor zover de betreffende projecten aan derden verkocht zijn, onder aftrek van voorzieningen voor te verwachten verliezen en ontwikkelingsrisico's. Rentekosten worden niet aan de onderhanden projecten toegerekend.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen is beschreven onder het hoofd financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kort- en langlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van kort- en langlopende schulden is beschreven onder het hoofd financiële instrumenten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Voorziening latente belastingverplichting

Voor de grondslagen voor de voorziening inzake de latente belastingverplichting, zie de grondslagen voor 'Belastingen'.

Voorziening garantieverplichtingen

De voorziening voor garantieverplichtingen heeft betrekking op ingeschatte verplichtingen ter zake van opgeleverde werken. De toevoeging aan de voorziening is gerelateerd aan de omzet van de in het boekjaar opgeleverde werken. De kosten uit hoofde van garantieverplichtingen komen ten laste van de voorziening. Periodiek vindt toetsing van de hoogte van de voorziening plaats aan de hand van de ingeschatte risico's.

Personeelsgerelateerde voorzieningen

Jubileumvoorziening

De voorziening voor jubileumuitkeringen betreft de

contante waarde van de uitkeringen aan de medewerkers inzake jubilea en andere bijkomende kosten. Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen en een vertrekkans van de medewerkers.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijk kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming. Het merendeel van de voorziening heeft een kortlopend karakter en is derhalve onder de kortlopende schulden gepresenteerd.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten betreffen opbrengsten van de in het boekjaar gereedgekomen en aan derden opgeleverde werken (netto omzet), verhoogd of verlaagd met de mutatie in de voorraden gereed product en werken in uitvoering. Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Resultaatverantwoording

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de winst- en verliesrekening verwerkt (als onderdeel van de wijziging in werken in uitvoering) naar rato van de voortgang van de productie. Indien voor enig werk de verwachting bestaat dat dit met verlies zal worden afgesloten, wordt voor het totaal van het te verwachten verlies een voorziening gevormd.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder wordt verstaan het totaal van de aan de bedrijfsopbrengsten toe te rekenen inkoopwaarde van goederen en diensten.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst- en verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Pensioenen

De meerderheid van de medewerkers heeft een pensioenregeling die is ondergebracht bij BPF Bouw. Deze pensioenregeling betreft een middelloonregeling en een beschikbare premieregeling. In het geval van een tekort of indexatie van aanspraken en rechten bij het bovengenoemde bedrijfstakpensioenfonds bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen anders dan hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad (marktwaarde van de beleggingen uitgedrukt in een percentage van de voorziening pensioenverplichtingen volgens de grondslagen van DNB) van het fonds per balansdatum was 113,6%.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het

eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele lease

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingverplichtingen. De belastingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt. Bij het berekenen van de vennootschapsbelasting wordt uitgegaan van het bedrijfseconomische resultaat, rekening houdend met belastingfaciliteiten en niet aftrekbare kosten. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Voor latente belastingverplichtingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale

boekwaarde van die posten. De voorziening voor latente belastingverplichtingen wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Er wordt uitsluitend een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van Dura Vermeer in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de Groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de Groep.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een discountingsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

(x € 1.000)

(1) Immateriële vaste activa

	Goodwill
Stand per 1 januari 2018	
Aanschaffingsprijs	896
Cumulatieve afschrijvingen	-358
Boekwaarde	<u>538</u>
Mutaties:	
Investeringen	1.333
Afschrijvingen	-312
Totaal mutaties	<u>1.021</u>
Stand per 31 december 2018	
Aanschaffingskosten	2.229
Cumulatieve afschrijvingen	-670
Boekwaarde	<u>1.559</u>

De goodwill heeft betrekking op de uitbreiding van het aandelenbelang in Asset Rail BV in 2016 en de acquisitie van een minderheidsbelang in Road Maintenance Support B.V. in 2018. De goodwill met betrekking tot Asset Rail BV wordt over een periode van 5 jaar afgeschreven. De goodwill met betrekking tot Road Maintenance Support BV wordt afgeschreven over een periode van 10 jaar, gezien het langlopende karakter van de (onderhouds-)contracten van deze entiteit.

(x € 1.000)

(2) Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Niet dienst- baar aan productie- proces	Totaal
Stand per 1 januari 2018					
Aanschaffingskosten	33.748	59.621	47.401	43.363	184.133
Cumulatieve afschrijvingen	-14.148	-48.699	-31.464	-3.845	-98.156
Boekwaarde	<u>19.600</u>	<u>10.922</u>	<u>15.937</u>	<u>39.518</u>	<u>85.977</u>
Mutaties:					
Investeringen	462	6.913	7.657	-	15.032
Desinvesteringen	-606	-2.135	-4.700	-2.785	-10.226
Afschrijvingen	-733	-3.313	-3.975	-1.196	-9.217
Totaal mutaties	<u>-877</u>	<u>1.465</u>	<u>-1.018</u>	<u>-3.981</u>	<u>-4.411</u>
Stand per 31 december 2018					
Aanschaffingskosten	33.036	61.000	48.817	40.267	183.120
Cumulatieve afschrijvingen	-14.313	-48.613	-33.898	-4.730	-101.554
Boekwaarde	<u>18.723</u>	<u>12.387</u>	<u>14.919</u>	<u>35.537</u>	<u>81.566</u>

De onder de 'Niet dienstbaar aan het productieproces' gepresenteerde materiële vaste activa betreffen een drietal locaties welke langdurig worden geëxploiteerd. De vennootschap heeft het voornemen om deze locaties in de toekomst in productie te nemen danwel te vervreemden.

(3) Financiële vaste activa

	31-12-2018	31-12-2017
Niet-geconsolideerde deelnemingen	12.222	13.803
Latente belastingvordering	328	403
PPS-vorderingen	2.119	2.755
Overige vorderingen	4.643	4.508
	<u>19.312</u>	<u>21.469</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen	Latente belasting vordering	PPS- vorderingen	Overige vorderingen	Totaal
Stand per 1 januari	13.803	403	2.755	4.508	21.469
Aandeel in resultaten	2.021	-	-	-	2.021
Ontvangen dividenden	-3.863	-	-	-	-3.863
Investerings	810	-	-	-	810
Desinvesteringen	-256	-	-	-	-256
Aflossingen	-	-	-717	-644	-1.361
Nieuwe leningen	-	-	-	782	782
Duurzame waardevermindering	-251	-	-	-	-251
Overige mutaties	-42	-75	81	-3	-39
Stand per 31 december	12.222	328	2.119	4.643	19.312

De post latente belastingvordering betreft de tot waardering gebrachte beschikbare voorwaartse verliescompensatie. De mutatie betreft het deel van de latentie dat wordt verrekend met de te betalen belasting over het positieve resultaat 2018. Van de post latente belastingvordering ultimo 2018 is naar verwachting € 0,3 miljoen verrekenbaar binnen 1 jaar.

De PPS-vordering betreft de vordering op Rijkswaterstaat uit hoofde van de beschikbaarheidsvergoedingen ter zake van het PPS-N31 Rijksweg project. Het financieel vast actief is gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde de reële waarde plus de cumulatieve rente over dat bedrag berekend op basis van de effectieve rentemethode en verminderd met de aflossingen. Het effectieve rentepercentage dat wordt gehanteerd bij de berekening van de geamortiseerde kostprijs bedraagt 5,64%. De beschikbaarheidsverplichting van het actief wordt op basis van het in de EPCM-overeenkomst beschreven profiel voor groot onderhoud binnen Wäldwei.com BV uitgevoerd. Deze beschikbaarheidsverplichting loopt tot eind 2022. In het verslagjaar is een opbrengst van € 0,9 miljoen (2017: € 1,1 miljoen) verantwoord onder de netto omzet en een resultaat na belastingen van € 0,2 miljoen (2017: € 0,2 miljoen).

De overige vorderingen betreffen leningen verstrekt aan niet-geconsolideerde deelnemingen. Voor deze leningen zijn vaste aflossingstermijnen overeengekomen. Het merendeel van de overige vorderingen ultimo 2018 heeft een langlopend karakter.

Met inachtneming van de betreffende wettelijke voorschriften wordt een lijst van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede van de belangrijkste aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden ter inzage gelegd bij de Kamer van Koophandel.

(4) Voorraden

	31-12-2018	31-12-2017
Gronden	51.093	33.764
Grond- en hulpstoffen	4.600	3.392
Gerede producten	3.454	2.549
	59.147	39.705

De waarden van de grondposities zijn ultimo 2018 geanalyseerd op basis van de huidige verwachtingen omtrent het ontwikkelpotentieel, de ontwikkeltermijnen en het prijspeil. De cumulatieve duurzame waardevermindering op de gronden bedraagt ultimo 2018 in totaal € 4,9 miljoen (2017: € 5,5 miljoen). De afname is het gevolg van de ingebruikname van gronden.

(5) Vorderingen en overlopende activa

Handelsdebiteuren	141.777	117.788
Vorderingen op niet-geconsolideerde deelnemingen	538	3.832
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.031	3.148
Nog te factureren inzake werken	39.170	28.816
Vorderingen op bouwcombinaties	15.375	20.339
Vooruitbetaalde kosten	16.282	13.976
Overige vorderingen en overlopende activa	15.317	11.449
	230.490	199.348

De vorderingen onder de post 'vorderingen op niet-geconsolideerde deelnemingen' betreffen voor € 0,6 miljoen handelsdebiteuren (2017: € 3,8 miljoen) op deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Over deze vorderingen wordt geen rente in rekening gebracht.

Er zijn geen vorderingen en overlopende activa opgenomen met een looptijd langer dan een jaar. De voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen bedraagt ultimo 2018 € 1,0 miljoen (2017: € 0,9 miljoen).

(6) Liquide middelen

Onder de liquide middelen is voor € 49,6 miljoen (2017: € 29,0 miljoen) aan liquiditeiten opgenomen die volledig ter vrije beschikking staan. De niet volledige vrije liquiditeiten zijn voor een bedrag van € 35,9 miljoen (2017: € 29,2 miljoen) in combinatiewerken opgenomen. De G-gelden bedragen € 5,0 miljoen (2017: € 4,7 miljoen).

Op balansdatum beschikt Dura Vermeer Groep NV over een gesyndiceerde bankfaciliteit met een drietal banken. Deze faciliteit betreft een gecommiteerde rekening courant faciliteit van in totaal € 60 miljoen en een garantie-faciliteit van € 200 miljoen, waarop ultimo 2018 € 102,9 miljoen is getrokken (2017: € 89,0 miljoen). Als zekerheid is aan het banksyndicaat een eerste en tweede hypotheek verstrekt op gebouwen en gronden voor een bedrag van € 31,0 miljoen en zijn zekerheden verstrekt, waarvan de handelsvorderingen de belangrijkste zijn.

Gedurende 2018 is van voornoemde rekening courant faciliteit geen gebruik gemaakt.

Voor de bankfaciliteiten gelden ratio's ten aanzien van solvabiliteit, leverage en interest coverage. Ultimo 2018 voldoet Dura Vermeer Groep NV aan deze ratio's.

Daarnaast hebben twee borgmaatschappijen voor een totaalbedrag van € 95 miljoen aan garantiefaciliteiten verstrekt (2017: € 95 miljoen). Ultimo 2018 is hierop € 44,6 miljoen getrokken (2017: € 31,0 miljoen).

(7) Kortlopende schulden	31-12-2018	31-12-2017
Kortlopend deel langlopende schulden	1.323	1.744
Kredietinstellingen	1.685	7.288
Onderhanden werken (8)	46.253	9.730
Leveranciers en handelskredieten	119.576	107.312
Schulden aan niet-geconsolideerde deelnemingen	1.980	2.227
Belastingen en premies sociale verzekeringen	25.268	24.744
Nog te ontvangen facturen inzake werken	66.198	69.242
Vakantiegelden en niet opgenomen vakantiedagen	13.064	10.099
Kortlopende deel van de voorzieningen	2.295	3.615
Vooruitgefactureerd op werken	10.849	0
Overige schulden en overlopende passiva	21.726	23.133
	310.217	259.134

Onder de kortlopende schulden zijn geen schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

De schulden aan kredietinstellingen betreffen projectfinancieringen inzake specifieke projecten, veelal in combinatieverband met derden waarbij de looptijd van de financieringen samenvalt met de verkoop van het project. Het rentepercentage is gerelateerd aan het 1-maands Euribor verhoogd met de opslag die varieert tussen 2,6% en 3,25%.

(8) Onderhanden werken

Directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten en een naar rato van de voortgang bepaald gedeelte van de verwachte winst, verminderd met voorziene verliezen

Af: Termijnen van opdrachtgevers	1.107.404	980.904
Saldo	46.253	9.730

Het saldo van kosten minus termijnen is naar wijze van verwerving als volgt te verdelen:

- Werken in opdracht van derden inclusief PPS-opdrachten	57.633	62.283
- Projecten uit eigen ontwikkeling	-11.380	-52.553
	46.253	9.730

Het saldo van het onderhanden werk ultimo 2018 bestaat voor € 94,9 miljoen (2017: € 99,9 miljoen) uit werken met een positief saldo en voor € 141,1 miljoen (2017: € 109,6 miljoen) uit werken met een negatief saldo.

Een positief saldo ontstaat indien de directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten en een naar rato van de voortgang bepaald gedeelte van de verwachte winst, verminderd met voorziene verliezen groter zijn dan de gedeclareerde termijnen. Een negatief saldo ontstaat indien de directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten en een naar rato van de voortgang bepaald gedeelte van de verwachte winst, verminderd met voorziene verliezen kleiner zijn dan de gedeclareerde termijnen.

De werkvoorraad bedraagt per 31 december 2018 € 2.205 miljoen (2017: € 1.846 miljoen).

(9) Langlopende schulden	31-12-2018	31-12-2017
Langlopende schulden	6.576	7.900

De langlopende schulden betreffen een 2-tal leningen.

Een PPS-financiering, op balansdatum € 1,8 miljoen groot. Deze lening betreft het aandeel van Dura Vermeer Groep NV in de aanleg van de N31 (Wäldwei.com BV). De resterende looptijd van de lening bedraagt 3 jaar. De jaarlijkse aflossingsverplichting bedraagt € 0,6 miljoen en is onder de kortlopende schulden opgenomen. De rente is gerelateerd aan het 3-maands EURIBOR met een opslag van 0,85%.

Een non-recourse project financiering, op balansdatum € 4,7 miljoen groot. Deze lening betreft het aandeel van Dura Vermeer Groep NV in de non-recourse financiering van een locatie welke onder de materiele vaste activa als 'niet dienstbaar aan het productieproces' is gepresenteerd. Op de locatie is een eerste recht van hypotheek verstrekt. De lening heeft een maximale looptijd tot en met 2020. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,5 miljoen en is onder de kortlopende schulden opgenomen. De rente is gerelateerd aan het 3-maands EURIBOR met een opslag van 2,80%.

(10) Voorzieningen	1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2018
Latente belastingverplichtingen	1.220	59	-182	-2	1.095
Garantieplichtingen	7.026	4.230	-1.699	-530	9.027
Personeelsgerelateerde voorzieningen	5.724	395	-140	-218	5.761
	13.970	4.684	-2.021	-750	15.883

Voorziening latente belastingverplichtingen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen vloeit voort uit verschillen tussen de bedrijfseconomische en fiscale waardering van activa en passiva, voor zover deze verschillen in de toekomst in de belastingheffing zullen worden betrokken. De voorziening heeft een langlopend karakter.

Voorziening garantieverplichtingen

De voorziening inzake garantieverplichtingen heeft betrekking op mogelijke verplichtingen ter zake van opgeleverde werken. De voorziening heeft een langlopend karakter. Het kortlopende deel van de voorziening bedraagt € 1,5 miljoen (2017: € 2,7 miljoen) en is onder de kortlopende schulden (7) opgenomen.

Personeelsgerelateerde voorzieningen

De voorziening is bestemd voor jubileumuitkeringen. Bij de berekening van de voorziening voor jubileumuitkeringen is rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen van 1,0 % (2017: 2,0%). De disconteringsvoet bedraagt 1,8 % (1 januari 2017: 1,6%). De voorziening heeft een langlopend karakter.

(11) Eigen vermogen

Voor een toelichting op deze post wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

(12) Financiële instrumenten

Algemeen

Dura Vermeer Groep NV maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de vennootschap blootstellen aan markt- of kredietrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De vennootschap maakt geen gebruik van valutatermijncontracten, rente- of valutaopties en handelt niet in deze financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet-nakomen door een tegenpartij van aan de vennootschap verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financieel verlies indien een afnemer de aangegane contractuele verplichting niet nakomt. De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Het totaal bedrag (€ 327,8 miljoen) van deze vorderingen is verspreid over circa 1.250 afnemers. Derhalve wordt de blootstelling aan kredietrisico van de onderneming hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers en niet door de concentratie op een beperkt aantal afnemers. Daarnaast houdt het management ook rekening met de demografische aspecten van het klantenbestand, waaronder het risico op wanbetaling in de sector waarin de afnemers actief zijn, aangezien deze factor van invloed is op het kredietrisico.

Als onderdeel van het door de directie geformuleerde kredietbeleid wordt iedere nieuwe klant afzonderlijk op kredietwaardigheid beoordeeld voordat de betalings- en leveringsvoorwaarden van de Dura Vermeer worden aangeboden. In die beoordeling worden, indien voorhanden, externe kredietbeoordelingen meegenomen en in sommige gevallen ook bankreferenties.

De handelsdebiteuren bevatten geen belangrijke concentratie van vorderingen in bepaalde marktsectoren. De liquide middelen van de onderneming zijn ondergebracht bij diverse banken. Het kredietrisico is beperkt, door de keuze van de onderneming om met vooraanstaande banken zaken te doen. De nominale waarde van de financiële bezittingen waarover kredietrisico wordt gelopen, is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
Leningen en vorderingen financiële vaste activa	6.762	7.263
Vorderingen en overlopende activa	231.525	200.266
Liquide middelen	90.498	62.876
	328.785	270.405

Renterisico en kasstroomrisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteaftakken loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen en met betrekking tot vastrentende leningen reële waarde risico. De rentegevoeligheid over de rentedragende vorderingen en schulden is gezien de omvang van de rentedragende vorderingen en schulden gering. Derhalve heeft de onderneming geen afgeleide rente-instrumenten afgesloten.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen het gestelde financieringsconvenant te blijven.

De niet contant gemaakte betalingsverplichtingen per 31 december 2018 zijn als volgt naar de uitgaande geldstroom per jaar te specificeren:

	2019	2020	2021 -2023	2024 en verder	Totaal
Langlopende schulden, inclusief kortlopend deel	1.323	6.192	384	-	7.899
Kortlopende schulden exclusief kredietinstellingen, kortlopend deel langlopende schulden en onderhanden werk	260.956	-	-	-	260.956
Kredietinstellingen	1.685	-	-	-	1.685
Huurverplichtingen	5.721	4.510	7.222	2.394	19.847
Leaseverplichtingen	9.244	7.224	8.574	-	25.042
	278.929	17.926	16.180	2.394	315.429

TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

De niet contant gemaakte financiële bezittingen per 31 december 2018 zijn als volgt naar jaar te specificeren:

	2019	2020	2021 -2023	2024 en verder	Totaal
Leningen financiële vaste activa	279	237	127	4.000	4.643
Vorderingen financiële vaste activa	612	1.507	-	-	2.119
Vorderingen en overlopende activa	231.525	-	-	-	231.525
Liquide middelen	90.498	-	-	-	90.498
	322.914	1.744	127	4.000	328.785

Om fluctuaties tussen de jaarlijkse betalingsverplichtingen en financiële bezittingen op te vangen, beschikt de onderneming over een gecommiteerde rekening courant faciliteit van € 60 miljoen. Deze faciliteit is op 10 december 2018 door Dura Vermeer Groep afgesloten voor een periode van drie jaar plus een verlengingsoptie van tweemaal één jaar (maximaal tot eind 2023).

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Marktrisico

Marktrisico betreft het risico dat de inkomsten van de onderneming of waarde van de financiële instrumenten nadelig worden beïnvloed door veranderingen van marktprijzen. Het betreft dan de verandering van de marktprijs van grond- en hulpstoffen en uitbesteed werk in de periode tussen het offertetraject en de uitvoeringsfase. Het voorgenoemde risico wordt gemitigeerd door de onderneming door: (1) het incorporeren van een indexatie-regeling in de overeenkomst bij grote langlopende projecten en/of, wanneer dit niet mogelijk is, (2) het vroegtijdig vastleggen van prijzen en voorwaarden bij leveranciers en onderaannemers.

(13) Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Door Dura Vermeer zijn ultimo 2018 ten behoeve van opdrachtgevers via kredietinstellingen en borgmaatschappijen garanties gesteld tot een bedrag van € 147,5 miljoen (ultimo 2017: € 120,2 miljoen). Dura Vermeer is hoofdelijk aansprakelijk voor alle verplichtingen van vennootschappen onder firma (projectcombinaties) waarin zij participeert. De totale omvang van deze verplichtingen bedraagt, exclusief bankgaranties, ultimo 2018 € 253 miljoen (2017: € 259 miljoen). Het aandeel van Dura Vermeer bedraagt hierin € 107 miljoen (2017: € 109 miljoen) en is in de geconsolideerde balans verwerkt.

Door Dura Vermeer worden bedrijfsterreinen en -gebouwen gehuurd. De looptijd van de huurverplichtingen varieert van 1 tot 10 jaar. Daarnaast zijn door Dura Vermeer termijnen verschuldigd uit hoofde van operationele leasecontracten (auto's en rollend materieel). De gemiddelde looptijd van de leasecontracten is 2,5 jaar.

In het overzicht van de niet contant gemaakte betalingsverplichtingen (toelichting 12) is aangegeven wanneer deze verplichtingen ten laste van Dura Vermeer Groep komen. Ultimo 2018 heeft Dura Vermeer Groep geen verplichtingen tot aankoop van gronden (2017: € 7,4 miljoen).

Het merendeel van de geconsolideerde deelnemingen maakt voor de heffing van de vennootschapsbelasting en omzetbelasting deel uit van de fiscale eenheid Dura Vermeer Groep NV en zijn uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele belastingschulden van de tot de fiscale eenheid behorende ondernemingen. Voor een volledig overzicht van de tot de fiscale eenheid behorende deelnemingen van Dura Vermeer Groep NV verwijzen wij naar de bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde lijst.

(14) Bedrijfsopbrengsten

	2018	2017
De bedrijfsopbrengsten worden geheel in Nederland gerealiseerd. De verdeling naar soort activiteiten is als volgt (x € 1 miljoen):		
Woningbouw	540	478
Utiliteitsbouw	284	234
Infrastructuur	507	448
Advies en overige	6	23
	1.337	1.183

(15) Sociale lasten en pensioenlasten

De samenstelling is als volgt:

	2018	2017
Sociale lasten	24.149	23.368
Pensioenlasten	15.171	14.622
	39.320	37.990

Het gemiddeld aantal werknemers in 2018 bedroeg 2.573 FTE (2017: 2.515 FTE), allen werkzaam in Nederland, en is als volgt in te delen:

	2018	2017
- Bouwplaatsmedewerkers	618	637
- Uitvoerende, technische en administratieve medewerkers	1.955	1.878
	2.573	2.515

(16) Overige bedrijfskosten

Onder de overige bedrijfskosten zijn het verkoopresultaat van de verkoop van Advin BV en een duurzame waardevermindering van een deelneming gepresenteerd.

Op 28 juni 2018 heeft Dura Vermeer Groep NV de aandelen Advin BV verkocht aan Iv-Groep BV te Sliedrecht. Deze verkoop volgt uit het in 2017 genomen besluit om, na het overdragen en concentreren van alle ontwerp-kennis van Advin aan de Divisie Infra, het resterende deel te verkopen. Door deze verkoop is Dura Vermeer niet meer direct actief in de markt voor advies- en ingenieursdiensten. In 2018 heeft Advin BV tot aan het moment van verkoop circa € 3,8 miljoen aan bedrijfsopbrengsten gegenereerd (2017: € 20,1 miljoen) en een operationeel verlies geleden. Op de verkoop is een nettoverlies geleden van circa € 0,2 miljoen.

(17) Belastingen

De belasting wordt berekend over het commerciële resultaat, rekening houdend met de mutatie in de voorziening voor latente belastingverplichtingen, met niet belastbare of aftrekbare bedragen en met andere fiscale faciliteiten. Het toepasselijk tarief bedraagt 25%.

	2018	2017
De samenstelling van de belastinglast is als volgt:		
Belastinglast/-bate boekjaar fiscale eenheid	-7.870	-4.992
Belastinglast boekjaar niet fiscale eenheid	-414	-474
	<u>-8.284</u>	<u>-5.466</u>

Het resultaat van de fiscale eenheid van Dura Vermeer Groep NV over 2018 is positief.

	2018		2017
De samenstelling van de belastinglast is als volgt:			
Resultaat vóór belastingen	32.350		20.894
Belastinglast op basis van toepasselijk belastingtarief	-8.088 (25%)		-5.224 (25%)
Afwijkend belastingeffect:			
Bate uit voorgaande jaren	-		10 (0%)
Belastinglast over niet aftrekbare kosten	-196 (1%)		-252 (1%)
	<u>-8.284 (26%)</u>		<u>-5.466 (26%)</u>

(18) Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. In de normale bedrijfsactiviteiten koopt en verkoopt de onderneming goederen en diensten van en aan verschillende verbonden partijen waarin de onderneming een belang bezit. Deze transacties worden op zakelijke grondslag uitgevoerd tegen voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die van transacties met derden.

(19) Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V., betrekking hebbend op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, zijn ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

(x € 1.000)

	KPMG Accountants N.V. 2018	Overig KPMG- netwerk 2018	Totaal KPMG 2018
Onderzoek van de jaarrekening	660	-	660
Andere controleopdrachten	136	-	136
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	203	203
Andere niet-controlediensten	194	-	194
	<u>990</u>	<u>203</u>	<u>1.193</u>
	2017	2017	2017
Onderzoek van de jaarrekening	625	-	625
Andere controleopdrachten	17	-	17
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	135	135
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	<u>642</u>	<u>135</u>	<u>777</u>

(20) Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

ENKELVOUDIGE BALANS

(vóór resultaatbestemming / x € 1.000)	Noot	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa			
Materiële vaste activa	[21]	7.291	7.551
Financiële vaste activa	[22]	140.474	127.903
		147.765	135.454
Vlottende activa			
Vorderingen en overlopende activa	[23]	39.766	38.347
Liquide middelen		21.041	19.577
		60.807	57.924
Kortlopende schulden			
Saldo vlottende activa min kortlopende schulden	[24]	57.457	63.085
		3.350	-5.161
Activa min kortlopende schulden		151.115	130.293
Voorzieningen			
	[25]	1.219	1.384
Eigen vermogen			
Geplaatst aandelenkapitaal	[26]	1.923	1.923
Agioreserve		32.178	32.178
Wettelijke reserve		10.299	10.600
Overige reserves		79.409	67.085
Onverdeeld resultaat		26.087	17.123
		149.896	128.909
		151.115	130.293

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING

(x € 1.000)	2018	2017
Enkelvoudig resultaat over het verslagjaar		
exclusief resultaat uit deelnemingen	-2.522	-613
Resultaat deelnemingen	28.609	17.736
Resultaat na belastingen	26.087	17.123

GRONDSLAGEN VOOR DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2018 van de onderneming. Ten aanzien van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening van de onderneming is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW.

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening, met uitzondering van het volgende:

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van de juridische vorm.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Financiële vaste activa

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de netto-vermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

(x € 1.000)

(21) Materiële vaste activa

Stand per 1 januari 2018

	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Aanschaffingskosten	23.380	23.380
Cumulatieve afschrijvingen	-15.829	-15.829
Boekwaarde	7.551	7.551

Mutaties:

Investeringen	2.802	2.802
Desinvesteringen	-129	-129
Afschrijvingen	-2.933	-2.933
Totaal mutaties	-260	-260

Stand per 31 december 2018

Aanschaffingskosten	25.874	25.874
Cumulatieve afschrijvingen	-18.583	-18.583
Boekwaarde	7.291	7.291

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

(22) Financiële vaste activa

Stand per 1 januari 2018

	Deelnemingen	Totaal
Aandeel in resultaten	28.609	28.609
Ontvangen dividenden	-14.300	-14.300
Desinvesteringen	-1.847	-1.847
Overige mutaties	109	109

Stand per 31 december 2018

140.474	140.474
----------------	----------------

Met inachtneming van de betreffende wettelijke voorschriften wordt een lijst van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede van de belangrijkste aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden ter inzage gelegd bij de Kamer van Koophandel. In dit overzicht wordt tevens aangegeven voor welke vennootschappen een aansprakelijkheidsverklaring ex BW 2: 403 is afgegeven.

	31-12-2018	31-12-2017
(23) Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	31.270	30.801
Overige vorderingen en overlopende activa	8.496	7.546
	<u>39.766</u>	<u>38.347</u>

Er zijn geen vorderingen en overlopende activa opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

(24) Kortlopende schulden

Leveranciers en handelskredieten	2.028	1.760
Belastingen en sociale premies	4.426	6.865
Schulden aan groepsmaatschappijen	40.675	45.838
Overige schulden en overlopende passiva	10.328	8.622
	<u>57.457</u>	<u>63.085</u>

Er zijn geen kortlopende schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

(25) Voorzieningen	1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2018
Latente belastingverplichtingen	1.204	-	-182	-	1.022
Personeelsgerelateerde voorzieningen	180	17	-	-	197
	<u>1.384</u>	<u>17</u>	<u>-182</u>	<u>-</u>	<u>1.219</u>

De voorzieningen zijn naar hun aard in belangrijke mate als langlopend te beschouwen. Voor een toelichting op de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

(26) Eigen vermogen

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 9,0 miljoen, verdeeld in 1.800.000 gewone aandelen van € 5. Per 31 december 2018 zijn geplaatst 384.517 gewone aandelen. Het aantal door de vennootschap ingekochte aandelen bedraagt ultimo 2018 64.599 (2017: 64.599).

2018	Stand 1 januari	Winst- verdeling	Mutaties	Stand 31 december
Geplaatst aandelenkapitaal	1.923	-	-	1.923
Agioreserve	32.178	-	-	32.178
Wettelijke reserve	10.600	-	-301	10.299
Overige reserves	67.085	12.023	301	79.409
Onverdeeld resultaat	17.123	-17.123	26.087	26.087
Totaal 2018	<u>128.909</u>	<u>-5.100</u>	<u>26.087</u>	<u>149.896</u>

2017	Stand 1 januari	Winst- verdeling	Mutaties	Stand 31 december
Geplaatst aandelenkapitaal	1.923	-	-	1.923
Agioreserve	32.178	-	-	32.178
Wettelijke reserve	10.950	-	-350	10.600
Overige reserves	60.291	6.444	350	67.085
Onverdeeld resultaat	9.144	-9.144	17.123	17.123
Totaal 2017	<u>114.486</u>	<u>-2.700</u>	<u>17.123</u>	<u>128.909</u>

Het volledige bedrag van de agioreserve is fiscaal erkend als gestort kapitaal.

De wettelijke reserve betreft de ingehouden winsten van deelnemingen, waarvan de vennootschap niet zonder medewerking van derden de uitkering kan bewerkstelligen. De mutatie in het verslagjaar bedroeg € 0,3 miljoen welke ten gunste is gekomen van de overige reserves.

Van het onverdeelde resultaat ad € 17,1 miljoen over 2017 is € 5,1 miljoen uitgekeerd als dividend. Het resterende deel, € 12,0 miljoen, is toegevoegd aan de overige reserves.

Het resultaat van € 26,1 miljoen over 2018 is verwerkt in de post onverdeeld resultaat.

Voorgesteld wordt een bedrag van € 8,0 miljoen uit te keren als dividend en het restant, groot € 18,1 miljoen, toe te voegen aan de overige reserves.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van Dura Vermeer Groep NV

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Dura Vermeer Groep NV (hierna 'de vennootschap') te Rotterdam (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de vennootschap per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2018; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de vennootschap zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het voorwoord van de voorzitter van de Raad van

- Bestuur;
- Kerncijfers;
- Dura Vermeer in het kort;
- Toezicht en Bestuur Dura Vermeer Groep NV;
- Het verslag van de Raad van Bestuur;
- Het bericht van de Raad van Commissarissen;
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de Raad van Bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening
De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteits-veronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Bezoldiging bestuurders en commissarissen

In de lonen, salarissen en sociale lasten zijn bezoldigingen van bestuurders en gewezen bestuurders begrepen tot een bedrag van € 3.809.908 (2017: € 2.776.363).

De bezoldiging van commissarissen bedroeg in het verslagjaar € 176.500 (2017: € 176.500).

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Behalve de niet in de balans opgenomen verplichtingen, toegelicht bij de geconsolideerde balans, heeft de vennootschap zich voor het merendeel van haar dochtermaatschappijen hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor alle uit rechtshandelingen voortvloeiende schulden. Hiervoor wordt verwezen naar het bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde overzicht.

Rotterdam, 19 maart 2019

Raad van Commissarissen

D. van Well, voorzitter
B. Vree, vice-voorzitter
M.E. van Lier Lels
J.M.A. van der Lof
P.S. Overmars

Raad van Bestuur

J. Dura, voorzitter
L.H. Barg, CFO
R.P.C. Diekwart
T. Winter

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaard-

baar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 19 maart 2019
KPMG Accountants N.V.
J. van Delden RA

WINSTBESTEMMING

Statutaire bepalingen

Volgens artikel 42 lid 1 van de statuten van de vennootschap staat de winst ter vrije beschikking van de algemene vergadering.

DURA VERMEER GROEP NV

Dura Vermeer Groep NV
Rotterdam Airportplein 21
3045 AP Rotterdam
Postbus 11267
3004 EG Rotterdam
T (010) 280 87 00

info@duravermeer.nl

> DURAVERMEER.NL